

Indicele bibliografic al revistei *Igaz Szó*

AGYAGÁSI HAJNAL
Biblioteca Județeană Mureș

Prezentarea bibliografică a revistei *Igaz Szó* contribuie la cunoașterea mai aprofundată a literaturii maghiare din secolul al XX-lea. Această publicație a oferit spațiu pentru afirmarea unor scriitori și poeți importanți ai literaturii maghiare din Transilvania. Pe lângă acesta, *Igaz Szó* oferea din p unct de vedere tematic o gamă largă de materiale: literatură, critică literară, artă, istorie etc. În lipsa unui cuprins amănunțit acest material bogat este inaccesibil; de aceea, scopul principal al unui **indice de revistă** este să adune la un loc conținutul acesteia și să ușureze informarea.

Revista literară *Igaz Szó* a fost înființată la (București) Târgu-Mureș în iunie 1953. De la fondarea revistei funcția de **redactor-șef** a fost îndeplinită de Hajdu Győző. El conduce revista între iunie 1953 și mai 1970.

De-alungul anilor, **redactori-șefi adjuncți** au fost: Gagyí László, Gálfalvi Zsolt, Papp Ferenc, Márki Zoltán, Sütő András; din mai 1970 această funcție va fi îndeplinită de Jánosházy György.

Deák Tamás, Éltető József, Eröss Attila, Izsák József, Kiss Jenő, Majtényi Erik, Nagy Pál, Oláh Tibor, Szemlér Ferenc, Szilágyi Domokos, Gálfalvi György, Markó Béla, Nemess László, Székely János au lucrat, în timp, ca **redactori** la această revistă.

Publicația a avut ca **redactori permanenți** la București pe: Szemlér Ferenc, Gálfalvi György, Majtényi Erik; la Cluj pe Marosi Péter, Deák Tamás, Szilágyi Domokos, Jánosházy György, Kiss Jenő, Panek Zoltán; la Sfântu-Gheorghe pe Farkas Árpád.

Igaz Szó a apărut timp de 36 de ani, mai întâi cu o frecvență bilunară (până în ianuarie 1954), după care prezintă o periodicitate lunară, pînă în anul 1989, când titulatura este schimbată în *Látó*.

Publicația a promovat literatura tinerii generații prin mai multe metode: în anul 1977 publică un **număr special**, iar în anul 1978 operele tinerilor scriitori apar trimestrial în **suplimentele** *Primăvară, Vară, Toamnă, Iarnă*. În 1980 este tipărită antologia închinată scriitorilor și artiștilor plastici tineri, *Ötödik évszak (Al cincilea anotimp)*, iar doi ani mai târziu apare anuarul de divertisment redactat de Panek Zoltán și Farkas Árpád *Legyiünk*

humorunknál. În același an este tipărit și suplimentul *Delfin*, de asemenea publicație de divertisment.

Foarte importante și bine primite au fost și edițiile speciale închinată unor personalități de vază ale culturii maghiare: Ady Endre, 1957/11 și 1977/10; Petőfi Sándor, 1969/7; Bartók Béla, 1970/9; Molter Károly, 1971/1; Kányádi Sándor 1971/6; Olosz Lajos, 1971/9, 1981/2; Bolyai Farkas și János, 1972/3; Móricz Zsigmond, 1978/6; Bethlen Gábor, 1980/9; Arany János, 1982/10. De-alungul anilor, revista a adus omagiu anumitor autori români prin ediții speciale, care se referă fie la subiecte majore: *Literatura română contemporană*, 1959/10, fie la activitatea unor personalități precum: Mihail Sadoveanu 1960/10; I.L. Caragiale 1962/5; Mihai Eminescu 1964/5; George Coșbuc 1966/9; Zaharia Stancu 1972/10.

Literatura germană din România a fost prezentată cititorilor tot printr-o ediție specială din 1971/2. Ediția din 1973/7 a prezentat literatura maghiară din România, în vreme ce arta plastică maghiară din România este prezentată în 1972/11.

Indicele bibliografic al revistei *Igaz Szó* adună întreg materialul publicat în cei 36 de ani de activitate. A fost structurată să reliefeze toate domeniile vieții literar-artistice și social-politice cu care s-a confruntat pe parcursul anilor de existență. Lucrarea este împărțită în zece capitole cum urmează: literatură, critică literară, generalități, filosofie, estetică, științe sociale, lingvistică, științele naturii, artă, istorie. Capitolele au fost, la rîndul lor, divizate în subcapitole, în funcție de diverse criterii cu scopul de a da posibilitatea urmăririi și identificării cât mai rapide a tuturor aspectelor cuprinse.

Primul capitol cuprinde **literatura** și se împarte în alte cinci subcapitole: **literatura maghiară din România, literatura română, literatura germană din România, literatura sîrbă și ucraineană din România și literatura universală** (care cuprinde 34 de literaturi naționale în ordine alfabetică.). Aceste subcapitole sunt divizate, la rîndul lor, pe genuri literare: poezie, roman, nuvele, povestiri, dramaturgie. Materialele propriu-zise au fost aranjate cronologic în ordinea apariției în revistă, respectiv, după autor.

Poezia, proza (povestirea, nuvela, romanul) și dramaturgia au avut o pondere mare în această revistă.

În subcapitolul **literatura maghiară, poezia** a fost reprezentată de un număr de 315 poeți (cum ar fi Balla Zsófia, Bartalis János, Horváth Imre, Lászlóffy Aladár, Majtényi Erik, Markó Béla, Szemplér Ferenc, Székely János, Szilágyi Domokos, Szőcs Kálmán, Tóth István.). În ceea ce privește **proza**, au colaborat 226 autori, din care 162 au scris nuvele (Bölöni Domokos, Deák Tamás, Gúzs Imre, Káli István, Kozma Mária, Mátyás B. Ferenc, Nemess László, Székely János.) și 64 romane (de exemplu: Bálint Tibor: *Zokogó*

majom; Nemess László: *A nyár utolsó éjszakája*; Sütő András: *Anyám könnyű álmat ígér, Engedjétek bozzám jönni a szavakat*; Szabó Gyula: *Gondos atyafiság*). Revista a publicat fragmente din aceste romane. **Dramaturgia** maghiară este reprezentată de 43 de autori. În paginile revistei au publicat Sütő András (*Egy lócsiszár virágvasárnapja* - 1974.3.366-407; *Csillag a máglyán* - 1975.6.495-524; 1975.7.33-51; *Káin és Ábel* - 1977.11.498-542); Székely János (*Caligula helytartója* - 1972.6.805-845; *Hugenották* - 1978.11.413-457; *Vak Béla király* - 1981.9.225-262.); Tamási Áron (*Ördögölő Józsiás* - 1956.9-10).

În ceea ce privește **literatura română**, de menționat faptul că, încă de la înființare, revista *Igaz Szó* s-a străduit să atragă atenția asupra unor creații importante din literatura română. Alături de nume consacrate, revista a oferit spațiu unor autori tineri cum ar fi poeziile Anei Blandiana sau cele ale lui Ioan Alexandru, traduse de Kányádi Sándor.

Proza românească a fost prezentată de asemenea de fragmente din romanele lui Eugen Barbu: *Principele*; George Călinescu: *Enigma Otiliei*; Marin Preda: *Risipitorii, Moromeții*; Zaharia Stancu: *Desculț* etc. Povestiri și nuvele de Geo Bogza, Pop Simion, Alexandru Sahia, Zaharia Stancu.

Printre traducători putem aminti numele lui: Franyó Zoltán, Fodor Sándor, Jánosházy György, Kiss Jenő, Székely János, Szilágyi Domokos etc.

Kakassy Endre, Kántor Lajos, Kerekes György, Kovács János, Kozma Dezső, Oláh Tibor au redactat de-alungul timpului rubrica *Hónapról hónapra* (*Lună de lună*) despre revistele și ziarele vremii, aniversări de reviste sau curente literare, aniversarea oamenilor de litere sau recenzii, traduceri și date biografice.

Literatura germană din România este prezentă în această revistă printr-o ediție specială închinată acesteia. Majtényi Erik, Franyó Zoltán, Fodor Sándor au încercat să prezinte literatura sașilor din Transilvania traducând operele lui: Werner Bossert, Anemone Latzina, Alfred Spelber, Schuster Paul, Breitenhofer Anton etc.

Literatura sîrbă și ucraineană din România este reprezentată doar de câțiva autori.

Subcapitolul dedicat **literaturii universale** are o pondere remarcabilă în spațiul general al revistei. Cantitativ vorbind, literatura universală (poezie, proză, dramaturgie) reunește foarte multe poziții bibliografice, acoperind un număr de 34 de literaturi naționale, 16 literaturi reprezentate numai prin poezie, 9 prin poezie și nuvele, altele 9 prin poezie, dramaturgie, romane și nuvele. Cea mai amplu reprezentată este literatura rusă, urmată de literatura maghiară din Ungaria.

Capitolul doi cuprinde **critica literară**, împărțită în teoria literaturii, istoria literaturii maghiare, istoria literaturii române, istoria literaturii germane din România și istoria literaturii universale. Istoria literaturii maghiare are cele mai multe subcapitole, având în vedere ponderea pe care o are. De exemplu: s-au parcurs regulat revistele mai importante din România (*Utunk, Orvosi szemle, Korunk, Művelődés, Konyvtári szemle, Zord idő*) și apreciau sau criticau activitatea acestora, felicitau sau salutau anumite aniversări. Corespondența literară adună lucrări ale unor literați de vază cum ar fi: corespondența din Cluj al lui Móricz Zsigmond, Dsida Jenő, Tamási Áron, Jancsó Béla cu Kacsó Sándor, sau scrisoarea lui Kodály Zoltán către Szabó T. Attila etc. Recenzii și biografii ale scriitorilor, personalităților epocii și-au găsit, de asemenea, locul în revistă. Restul capitolelor (istoria literaturii române, istoria literaturii germane din România și istoria literaturii universale) sunt divizate în: partea generală și unii scriitori (aici sunt adunate articole care se referă la un autor anume. În cadrul unei literaturi sunt așezați în ordine alfabetică autorii despre care se scrie). Ultimul subcapitol, cel dedicat istoriei literaturii universale, este așezat la fel ca și literatura universală, în ordinea alfabetică a națiunilor.

Capitolul trei cuprinde **scrieri cu caracter general** și adună următoarele subcapitole: Lucrări științifice. Cultură. Muzee. Bibliografie. Lexicologie. Capitolul are o rubrică intitulată **Galeria de portrete**, care este o biobibliografie a 165 de artiști plastici din Transilvania.

Subcapitolul **Istoria scrisului și a cărții. Biblioteconomie. Biblioteci. Lectură.** – prezintă biblioteci (Biblioteca Teleki sau Biblioteca din Aiud), probleme de bibliotecă, informații despre lectură și carte. **Îndrumarea lecturii. Editare de cărți, popularizare, distribuire** este un alt subcapitol care cuprinde articole despre diferite colecții de cărți, cum ar fi *Téka, Tanulók könyvtára, Horizont, Kriterion, Kritikai kiskönyvtár*, care au devenit celebre și iubite, sau activitatea unor edituri: Dacia, Meridiane sau Ifjúsági könyvkiadó. **Presa** prezintă activitatea anumitor reviste sau ziare cum ar fi: *Hargita, Megyei Tükör, Falvak Népe, Ifjúmunkás, Fáklya, Forrás, Igazság* – sau scot în evidență anumite articole de literatură sau artă.

Capitolul patru se referă la scrieri de **filosofie și estetică**, semnate de Szabó György, Roger Martin du Gard, Köteles Sámuel, Bretter György, Kallós Miklós, Roth Endre.

Capitolul cinci, **științele sociale**, enumeră următoarele domenii: sociologie, politică, economie, drept, pedagogie, etnografie. Ca pondere nu ocupă prea mult spațiu din revistă, dar articolele sunt interesant prezentate de Gáll Endre, Kallós Miklós, Kovács György, Szemlér Ferenc, Bözödi György, Csehi Gyula, Oláh Tibor, Balázs András.

Capitolul șase este **lingvistica**. Balogh Dezső, Gálffy Mózes, Bartha János, Nagy Pál, Veégh Sándor sunt câțiva care au colaborat la această temă.

Capitolul șapte adună **științele naturale**.

După literatură, capitolul opt – **arta** – are ponderea cea mai mare. Este împărțită în două mari subcapitole: **arta românească și universală și arta maghiară din România**, ambele având aceleași subcapitole: 1. **Arhitectură, arte plastice, artă decorativă și populară**; 2. **Muzică**; 3. **Teatru**; 4. **Film**.

Primul subcapitol cuprinde la rândul său trei subcapitole:

A. studii cu caracter general și personal, articole, amintiri, recenzii. Sunt prezentați artiști din cultura română precum: Ștefan Luchian, Schweitzer Cumpăna, Cornel Medrea, Ion Gheorghiu. Rubrica **Galeria de portrete** prezintă personalități ca: Florica Codrescu, Alexandru Ciucurencu, Aurel Ciupe, Eugen Popa. Tot în acest capitol sunt prezentate pictura chineză, japoneză, sculpturile lui Étienne Martine, pictura lui Bernard Buffet, impresii și cronici despre vernisaje din toată țara.

B. reproducere, ilustrații – xilografură, linografură, litografie, lucrări în creion, în cărbune și în tuș reprezentând portrete de scriitori, sculptori, pictori, poeți, artiști precum și alte lucrări realizate de Plugor Sándor, Porzsolt Borbála, Szabó Béla, Szervátiusz Jenő și Tibor, Tóth László, Baba Corneliu, Constantin Brâncuși, Codrescu Florica, Leger Fernand, Pablo Picasso, Sebersztova N. etc.

C. fotografii - copertele sau ultimele pagini ale revistei au o fotografie sau un grup de fotografii reprezentând scriitori, poeți, critici literari, actori, muzicieni: Vasile Alecsandri, Babits Mihály, Arany János, Bartók Béla, Ion Luca Caragiale, Nina Cassian, Ion Creangă, George Coșbuc, George Enescu, Mihai Eminescu, Mihai Sadoveanu, Illyés Gyula. Publicația a surprins viața și activitatea teatrelor în fotografii:

- Teatrul și Opera Română de Stat din Cluj-Napoca;
- Teatrul și Opera Maghiară de Stat din Cluj-Napoca – Teatrul de păpuși din Cluj;
- Teatrul de Stat din Târgu-Mureș, secția română;
- Institutul de Artă Teatrală “Szentgyörgyi István” din Târgu-Mureș - Teatrul de păpuși din Târgu-Mureș, secția maghiară;
- Teatrul de Stat din Oradea, secția română;
- Teatrul Maghiar de Stat din Oradea;
- Teatrul de Stat din Pitești;
- Teatrul Maghiar de Stat din Sfântu-Gheorghe;
- Teatrul de Stat din Sibiu;
- Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara;
- Teatrul de Nord din Satu-Mare.

În subcapitolele 2. **muzică**, și 3. **teatru**, găsim scrieri, portrete de muzicieni, actori, articole despre predarea muzicii, istoria teatrelor, critică de

teatru, diverse concursuri muzicale etc., semnate de Geo Bogza, George Enescu, László Ferenc, Lázár Judit, Szegő Júlia, Culcer Dan, Farkas István, Gergely Géza, Halász Anna, Sugár Erzsébet, Oláh Tibor.

Capitolul 4. **film** este reprezentat de Török László, Sándor István, Lászlóffy Aladár, Halász Anna; sunt câțiva care au contribuit în acest domeniu prezentând filmul românesc și european (italian, prin Federico Fellini, finlandez, german, vietnamez, sovietic).

Ultimele două capitole adună articole despre **istorie** (câteva lucrări accentuând unele momente din istoria României: Unirea Principatelor, Unirea din 1918, domnia lui Mircea cel Bătrîn) și **generalități**: erate, știri scurte de ultimă oră și rectificări.

Un indice de revistă are și un **aparat critic** care este foarte important, deoarece este în măsură să completeze descrierile bibliografice, ușurează regăsirea, facilitează informarea. Aceste elemente informative apar sub un **indice cumulat** alcătuit din: **indice de nume** (care cuprinde numele autorilor și al traducătorilor în ordine alfabetică); **indici de subiecte**; **indice de ilustrații**. Aceste indexuri apar într-un singur indicator, delimitat prin semne tipografice diferențiate (ex. numele autorilor cu litere mari, traducătorii cu litere mici etc.) **Cuprinsul** lucrării prezintă structura repertoriului și permite regăsirea materialelor din punct de vedere al genurilor literare și tematic. Sperăm ca acest aparat critic să ajute la regăsirea multilaterală a materialelor aflate în acest repertoriu, care poate fi un instrument indispensabil în studierea istoriei literaturii maghiare.

Scopul acestui **indice de revistă** este să ofere mai repede și mai ușor informațiile adunate în revista *Igaz Szó*, fiind o sursă de informație literară, culturală foarte importantă care poate sta la baza multor lucrări cu caracter literar. Am putea identifica două categorii de utilizatori: oamenii de literatură sau amatori (elevi, studenți). Uneori, anumite TEME interesante pot atrage cititorul mai aproape de literatură, artă, teatru și pot determina o cercetare mai profundă. Și chiar dacă alcătuitoarea acestui repertoriu, Mészáros József reușește să ofere doar informații, poate că anii închinăți întocmirii acestui repertoriu nu au fost în zadar.

Bibliographical Index of the Review *Igaz Szó*

Abstract

The bibliographical index of the review *Igaz Szó* includes all the articles published during 36 years of existence and activity. The work is structured in 10 chapters – literature, literary critic, general problems, philosophy, esthetics, social sciences, linguistics, natural sciences, arts, history. All these large categories are also divided into smaller chapters, according to various criteria. The purpose of such a structure is to offer to the readers the possibility of a faster identification of all the aspects revealed by this review.

Using this review index, we are able to find informations, literary materials and studies published in this review. And all these works that have been published during decades in *Igaz Szó* can and must be considered as bases, as starting points for many literary studies.